

KRUXET MED SUFFIXET I RYSKUNDERVISNINGEN

Ett suffix är ett affix och ett affix är ett morfem, enligt V. V. Lopatin (*Энциклопедия русский язык*, 1997, s. 547). Det är inte säkert att alla håller med ens så långt, och desto större blir oenigheten och förvirringen om vi går in på olika slags suffix, särskilt icke-typiska sådana. Med ett typiskt suffix menar jag t.ex. *-ик* i *стар-ик-0*, ett substantiv bildat av adjektivet *стар-ый*. Lopatin kallar ett sådant suffix ”словообразовательный”, derivationellt. Det är frestande att i pedagogiska sammanhang kalla bara detta för suffix, och hitta på andra benämningar för suffixoida segment. Låt oss se vart ett sådant försök leder.

Enligt Lopatins indelning finns vid sidan av derivationella suffix också flexionella. Dessa är dels sådana som följs av flexionsmorfem: *сильн-ейш-ий*, *нес-ущ-ий*, dels markörer av ”oböjliga öar”: *нов-ее*, *гляд-я*. Naturligtvis kunde man ge dessa status av morfem, men mot detta talar fall som *мам-ер-и*: vilken betydelse har segmentet *-ер-?* I varje fall hos substantiv är det naturligare att tala om stam- eller morfemförlängning. Vi har alltså i nyssnämnda exempel att göra med allomorferna *мам(ь)-* och *мамер-*. Den ena allomorfen behöver ju för övrigt inte inkludera den andra, jfr *хозяйин-0* – *хозяйев-а*.

När det gäller adjektiv och verb är det bättre att hålla fast vid det traditionella stambegreppet och kalla det som kommer efter för ändelse. Därmed blir t.ex. *-ущий* i *нес-ущ-ий* att betrakta som *ett*, om än komplext, flexionellt morfem, och vi får (motvilligt) acceptera de oböjliga ändelserna i *нов-ее*, *гляд-я* och *нес-ти* samt den oböjliga och komplexa ändelsen i *вста-в-ши*. Komplex blir också preteritumändelsen: *пек-л-а*, *пёк-0-0*.

Ett radikalt annat bruk av termen suffix möter vi hos en del lingvister för vilka morfembegreppet tydligen inte är så centralt: Alan Timberlake, Terje Mathiassen och ”vår egen” Tore Nessel. Enligt Mathiassen (*Russisk grammatikk*, s. 358) kan verb ”være ikke-suffigerte (f.eks. *нес-ти*) eller suffigerte (som f.eks. *смотре-ть*, *пис-а-ть*, *толк-ну-ть*)”. Jag föredrar att betrakta *смотре-ть* och *писа-ть* som osuffigerade. Äkta suffix finner vi i avledda verb: *толк-ну-ть*, *сол-и-ть*, *пятн-а-ть*, *бледн-е-ть*.

I lingvistikens kan det väl få finnas två eller flera sanningar, men inte så gärna i pedagogiken, i varje fall inte under en och samma lektion. Litet fast mark under fötterna kan vi väl unna eleverna.